

על ספר השירים לילדים מפתח עם כנפים מאת שולמית זילברברג

כל ילד שקורא את השיר יכול למצוא את המשהו המיוחד שהוא חש

ד"ר רוני סולן

אהבתי את שיריה המופלאים של שולמית זילברברג בשל יופיים, הקצב שלהם, הרושם שהם משאירים על הקוראים, ילדים ובוגרים כאחד, והמסרים החשובים כל כך ששולמית מצליחה להעביר לילדים מבעד לכל שיר, ובה בעת גם להורים שיתוודעו דרכם לצפונות ליבו של ילדם ויוכלו להשתתף בחוויות שלו.

כל ילד שקורא את השיר יכול למצוא את המשהו המיוחד שהוא חש. שולמית משמשת לו לפה, מעניקה לו לגיטימציה להרגיש רגשות כאלה ובכך מסייעת לו להתמודד איתם טוב יותר. שיר מהווה בדרך כלל אמצעי לתקשורת שחודרת ישירות לנפשו של הילד (וגם של הבוגר). אנחנו זוכרים את השיר ונזכרים בו ביתר קלות מאשר בסיפורים.

כפסיכולוגית אני רואה בעבודתי עם ילדים את ערך המסרים החשובים האלה. אני יודעת כמה קשה לעיתים לילדים לשתף בפחדים שלהם, בכעסים ובאכזבות שלהם, ושולמית בשיריה המופלאים נותנת להם מקום ואישור לתקשר. אתן כמה דוגמאות משיריה: הורים לעיתים חוששים לסמוך על הילדים ונוטים לתפעל אותם מבלי לכבד את הנפרדות ואת האחרות של ילדם. רוב הילדים מתקשים להתמודד עם הוראות ההפעלה של ההורים, כמו בשיר שכתבה שולמית: "כְּשֶׁאֲמַרְיִם לִי לְלַבֵּשׁ אֶת הַחֲלָצָה עִם הַפָּסִים וְלֹא אֶת זֹאת שֶׁבְּחֶרְתִּי עִם הַפָּסִים... עִם מִי כְּדַאי לִי לְשַׁחֵק, מִי חֶבֶר אֲמַתִּי, וּמִמִּי לְהִתְרַחֵק... וְאֲנִי רַק רְצִיתִי לְהִזְמִין אֶת אִתִּי אֶפְלוּ שֶׁאֲתַמּוֹל לֹא הִתְיַחַס יָפָה אֵלַי... וְשִׁידְעוּ – שֶׁאֲנִי כְּמוֹ כָּל יֶלֶד וְיֶלְדָה, לְפַעֲמִים לֹא צָרִיךְ הוֹרָאוֹת הַפְּעֵלָה".

ילדים מגלים שבכל בית יש חוקים אחרים ואינם יודעים למי להישמע: "אֲמֵא מִיֵּד מְצִיכָה לִי תִּחְקִים: מִתֵּר לָךְ רַק מִמֶּתֶק אֶחָד!" אבל סבתא – "אֲחֵרֵי סְפָרְיָה, הִיא מְרָשָׁה גַם שׁוֹקוֹלָד." ויש ילדים שהיחס אליהם, מצד הורים ומורים, משתנה מרגע לרגע, אז למי עליהם להאמין – לנחמד או לצעקן? – "הַמּוֹרָה מִיֵּד צוֹעֶקֶת... אַחֵר כָּה... הִיא דוֹקָא מְחִיכֶת... וְאֲנִי מִתְבַּלְבֶּלֶת: זֹאת מוֹרָה אוּ מְפַלְצֶת?"

ילדים רבים סובלים ממריבות בין ההורים ובעיקר מגירושין של הוריהם. "בְּכָל לַיְלָה כְּשֶׁבָּאוֹת מִחֻשְׁבוֹת... אֲנִי מוֹצִיָּאָה פִּיָּה אַחַת... וּמְסַפֶּרֶת לְאֵט שְׁלֹא תִפְחָד: 'אֲבָא וְאֲמָא כָּבֵר לֹא גָרִים בְּבֵית אֶחָד.' אַחֵרִים מוֹטְרִידִים מִהַחְרִיגוֹת הַמִּשְׁפָּחָתִית וּמְחַפְּשִׁים כִּיצַד לַעֲנוֹת לַחֲבֵרֵיהֶם: "יֵשׁ לָךְ אֲמָא? אִיפֹה אֲמָא שְׁלָךְ? אֵז אֲגִיד: 'אֲנִיכֵנּוּ כְּמוֹ כָּל מְשֻׁפָּחָה רַק שְׁלִי יֵשׁ אֲבָא וְאֲבָא... כִּי כָכָה!" ובמדינה שלנו יש ילדים ש"כל פעם שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶזְעָקָה הַבֶּטֶן שְׁלִי כּוֹאֶבֶת נוֹרָא", ומחפשים דרך להתמודד עם הפחדים, להתמודד עם פרידה כמו "קִלְרָה כָּאֵן יוֹתֵר לֹא גָרָה... אֲבָל יֵשׁ לִי בָּאָף – רִיחַ שֶׁל קִלְרָה." וההיזכרות בריח מאפשרת פרידה מכוננת ממנה.

ויש גם ילדים רבים הסובלים מאלרגיה כלשהי, אך סבלם קשה עוד יותר בגלל הרגשת החריגות: "כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֶה עוֹגֵת שׁוֹקוֹלָד אֶצֶל חֶבֶר בְּיוֹם הַלֵּדָת, אֵז אֲנִי נִזְכָּרֶת שֶׁרַק לִי, יִתְנוּ עוֹגָה אַחֶרֶת שֶׁאֲמָא הַכִּינָה לִי בְּמִיָּחָד."

כלומר, על כל הקשיים האלה אפשר לפתע לדבר בשיר קסום ובאמצעותו גם עם ילדים ובוגרים אחרים. איזה כלי רגשי תקשורתי נפלא. תודה לך, שולמית.

ד"ר רוני סולן, פסיכואנליטיקאית, פסיכולוגית קלינית ופסיכותרפיסטית. מומחית בטיפול אישי בילדים, מתבגרים ובוגרים ובטיפול זוגי. מחברת הספרים: "חידת הילדות" (מודן 2007), "The Enigma of Childhood" (קארנק 2015), "להיפרד בשלום" (מודן 2017) – שנכתב יחד עם שולה מודן.